

SUTAŠKY

šité šperky

Zuzana
Hejdrychová

výtvarný
kurz

Zuzana Hejdrychová

SUTAŠKY

šité šperky

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

SUTAŠKY

šité šperky

Zuzana Hejdrychová

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 6942. publikaci

Fotografie v knize Zuzana Hejdrychová
Fotografie na obálce Michaela Jurasová
Sazba a grafická úprava Mg.A Kateřina Krédlová
Návrh a grafická úprava obálky Mg.A Kateřina Krédlová
Odpovědná redaktorka Ing. Jana Minářová

Počet stran 112
První vydání, Praha 2018
Vytisklo Tisk Centrum s.r.o., Moravany u Brna

© Grada Publishing, a.s., 2018
Cover Design © Kateřina Krédlová, 2018

Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorkou ověřeny, přesto za ně nelze převzít zodpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody.

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-247-1149-2 (pdf)

ISBN 978-80-271-0784-1 (print)

Obsah

Úvod do sutaškového sveta	6
Materiál	8
1. Sutaškové náušnice Leavien	16
2. Sutaškové náušnice Rachel Drop	30
3. Sutaškový prívesek Bloem	40
4. Sutaškové náušnice Brie	52
5. Sutaškový náramek Wei	60
6. Sutaškové náušnice Colissa	68
7. Sutašková spona do vlasů Brochantit	74
8. Sutaškový náhrdelník Anemone	86
9. Sutaškový náhrdelník Fayre	94
Slovo závěrem	106

Úvod do sutaškového světa

Milí čtenáři a milovníci ruční tvorby,

do rukou se vám nyní dostala kniha věnovaná speciálnímu druhu výroby šperků, možná takovému, o němž jste dosud neslyšeli. Technika, které v našich končinách říkáme povětšinou „sutaškování“, je jakýmsi poddruhem obecnější techniky zvané anglicky beadweaving, což je šití šperků z korálků. Zde kromě korálků používáme především tzv. sutašky neboli také jiným slovem prýmký – toto slovo vám již bude nejspíš povědomější.

Ačkoliv se může zdát, že sutaškování je úplně novou technikou, historie využití sutašek sahá do daleké historie. První zmínky o zpracování sutašek jako ozdoby k našívání jsou z 15. století a země, která je objevila, je Francie. Kromě zkrášlení šatů, kabátů nebo svatebních čepců se hojně využívaly na ozdobu vojenských uniforem, můžeme je třeba vidět na mnohých obrazech z doby napoleonských válek. Na uniformách ve všech různých zemích je můžeme spatřit až do dnešních dnů.

Samotné zakomponování prýmků do šperku takového druhu, jako najdete v této knize, je však již podstatně mladší technikou. Přibližně v roce 2012 se v naší republice začaly objevovat první nesmělé pokusy o sutaškové šperky, které byly inspirovány zahraničím, ale ani tam v té době nebyla tato technika natolik známá. Prakticky do té doby neexistovaly žádné návody nebo knihy, jak se této technice věnovat, a tak mnohým zvědavcům nezbylo nic jiného než si vymyslet vlastní postup, což je i můj případ.

Vše, co se vám v této knize snažím vysvětlit a ukázat, je můj vlastní styl, který jsem po těch několik let, co se šití sutaškových šperků věnuji, vyvíjela. Je určitě dobré říci, že šití ze sutašek vyžaduje trpělivost a první krůčky

mohou být obtížné. Všechno chce však cvik a pílí, opatrné zacházení a pevnou ruku. Zároveň je docela dobré mít nějakou předchozí zkušenost s šitými šperky z korálků, ale není to podmínkou, provedu vás tak, abyste se vše naučili od základu.

A čím jsou sutaškové šperky tak jedinečné? Jednou z nejvýraznějších předností je určitě hmotnost výsledného šperku. Protože používáme textilní prýmký, které jsou lehoučké, jsou i sutaškové šperky nesmírně lehké, ačkoliv na první pohled působí výrazně a mohutně. Máte-li pak na krku náhrdelník, který je větších rozměrů, tak jej jen sotva pocítíte a nebude Vás nikterak tížit. Stejně tak si oddechnou i vaše ušní lalůčky.

Na nadcházejících stránkách na vás čeká devět podrobných návodů na různé sutaškové šperky. Jsou seřazeny podle obtížnosti a doporučuji vám rozhodně nepřeskočit ten úplně první, který je nejjednodušší a nejpodrobněji vysvětlen. Zde se naučíte úplné základy, jak vést stehy, na co si dát pozor. Některé tyto podrobnosti už pak v dalších návodech do detailu nepopisují, je to tedy nejdůležitější návod a základní krok na vaší pouti za dokonalými sutaškovými šperky.

Ničeho se nebojte, určitě se šití sutaškových šperků stane vaší návykovou činností, jako tomu bylo v mém případě. Garantuji vám, že se jen těžko budete chtít od těch „nezkrotných provázků“ odpoutat.

Materiál

Sutašky

Pojem sutaška je francouzský termín pocházející původně z maďarského slova *sujtas* a jedná o splétaný prýmek, který je plochý a jehož středem vede díky tomu linka, která je vhodná pro prošívání tenkou jehlou. Nejčastěji jsou sutašky vyráběny z bavlny nebo viskózy, případně je výplň viskózová a oplétaná nit z acetátu. Chceme-li šperk oživit něčím netradičním, můžeme použít třpytivé prýmky s lurexovým vláknem, dvoubarevné nebo pruhované sutašky apod.

Kromě různého materiálu jsou na trhu i různé šířky těchto prýmků, a to přibližně od nějakých 2 mm až po 8 mm. K výrobě našich šperků však používáme sutašky o šířce 3 mm.

V této knize používám dva druhy sutašek, nejvíce asi české, vyrobené přímo u nás, které jsou na fotografii vlevo. Dá se vybrat z dosti širokého sortimentu barev, tyto sutašky ani moc nekloužou, jsou kvalitní, slabší. S nimi pracuji rozhodně nejvíce. Občas používám silnější sutašky, které jsou na obrázku vpravo, které mají zase úplně jinou barevnici, jsou silnější, lesklejší, ale nedají se kombinovat s českými.

Když stříháme sutašky, doporučuji si nechávat vždy rezervu, protože musíme počítat s tím, že se konce budou trochu třepit, dokud šperk nepodšijeme. Na to je třeba si dávat pozor i při zakončování sutašek na rubové straně šperku, abychom je nezastříhli těsně u okraje, kde by třepící se sutaška mohla být vidět z lícové strany.

Korálky

Korálků je nespočet druhů, my se však zde omezíme spíše na základní výčet toho, co budeme potřebovat a co je pro nás nejlepší.

V první řadě to je rokajl, který často všíváme mezi sutašky. Rozpoznáváme různé velikosti, která se značí například 11/0, což je nejvíce používaná velikost. Čím větší číslo je před lomítkem, tím je rokajl ve skutečnosti menší. U rokajlu skutečně doporučuji používat pouze japonský rokajl značky TOHO nebo Miyuki, který je pravidelný. Pokud nebudeme mít pravidelně velké korálky v sutaškách, nebudou ani pravidelné a rovné sutaškové šperky, u nichž je právě každá nerovnost více než patrná.

Dalšími nejčastěji používanými korálky jsou voskované perličky. Na trhu je jich poměrně velké množství, mají různé barvy, velikosti i tvary. Kulaté korálky jsou však klasikou, která se používá nejvíce. Já nejčastěji zpracovávám tyto korálky ve velikosti 4 mm na vsívání do sutaškových obloučků. Doporučuji se pak vyhnout plastovým korálkům, které se občas za skleněné voskované zaměňují. Rozdíl poznáte snadno, plastové jsou lehké a mají po bližším prozkoumání patrné kazy.

Podobně jsou na tom ohňovky, broušené skleněné korálky, které se používají také hojně. V mých špercích je nejčastěji najdete na závěsech kolem krku, které doladují šperk a navazují na hlavní sutaškovou část. Můžete využít pestrou nabídku mačkaných korálků různých přírodních tvarů (kytičky, lístečky,...) nebo si pohrát s efektivními druhy například o více dírkách (*Superduo*, *Čočka*, *Chilli*,...). Sortiment mačkaných korálků je obrovský. Pro základní šití sutaškových šperků si zpočátku vystačíte s japonským rokajlem, voskovanými korálky, ohňovkami a sem tam s nějakým dalším druhem.

Kabošony a další kameny pro vsívání do šperku

Většina šperků se neobjede bez nějakého ústředního kamene, který bývá hlavním motivem. Ne vždy je ho zapotřebí, sutaškové šperky se dají vyrábět jen z korálků a prýmků, ale většina tvůrců po kamenech stejně sáhne. Jsou inspirativní, je jich obrovské množství a hezky se s nimi pracuje. Šperky jsou pak živější a originálnější. A co všechno tedy můžeme použít?

Pravé kameny:

Drahokamy a polodrahokamy jsou se šperky spojeny dlouhé věky. Nic není tak přirozené jako drahé kameny ve špercích. Používají se v mnoha úpravách, někdy jako surové či jen hrubě opracované, jindy jako tromlované placičky. Pro sutaškové šperky je však nejvhodnější používat kabošony z minerálů, které jsou krásně zpracované, většinou v pravidelných tvarech (kapky, kruhy nebo ovály, čtverce apod.). Další podstatný rozdíl mezi kabošonem a tromlovanou plackou je, že kabošon má plochou zadní stranu.

Skleněné kabošony:

Sklo bylo považováno za náhradu drahých kamenů, ale nyní už jej nevnímáme tak odmítavě jako něco bezcenného. Ze skla se dají vyrábět vskutku nádherné kameny pro výrobu šperků, a to i těch sutaškových. Na trhu je opět mnoho druhů skleněných kabošonů vyráběných různými technikami, např. mačkané nebo malované.

Swarovski krystaly:

Kdo by v nynější době neznal značku Swarovski. Snad každá jsme kdy měla nějaký šperk s jejich broušeným skleněným krystalem. Jsou krásné, blyštivé a je jich nepřeborné množství. Nejčastěji používaným výrobkem jsou kulaté rivolky, které se hojně vsazují do sutaškových náušnic, ale v této knize naleznete návody i s jejich hruštičkami.

Látkové buttonky:

Buttonky (potahované knoflíky) si můžete sami doma vyrobit. Stačí mít potřebné plíšky (oba protidíly) a tzv. udělátko, díky němuž je potáhnete vybranou látkou. Tu potřebujete samozřejmě také. Ale pokud si chcete koupit hotové buttonky, není problém, také je seženete. Práce s nimi je velice pohodlná a vhodná pro začátečníky.

Plastové kabošony:

Plast není zrovna nejlepším materiálem pro šperky, ale občas se najde i nějaká ta výjimka. Existují třeba speciální umělohmotné kabošony, které mají sametový vzhled a jasné barvy a říká se jim Velvet.

Skleněné knoflíky:

Možná je máte po své babičce. V České republice se dosud vyrábějí. Mají svůj typicky starobylý vzhled – mačkané skleněné knoflíky v mnoha úpravách a často ručně malované. I ty se dají použít pro výrobu šperku. Když se podíváte na internetu a vyhledáte šité šperky se skleněnými knoflíky, určitě na ně narazíte – jsou různé, s květinovými ornamenty, s motivy různých znamení zvěrokruhu nebo kupříkladu s vážkou, jedním z nejtypičtějších motivů, který si mnoho lidí oblíbilo.

Bižuterní komponenty

Dalším důležitým artiklem budou bižuterní komponenty a návrhový materiál. Na trhu jich je nesmírné množství, liší se kvalitou, barvou a tvary. Nejčastěji používanými jsou: náušnicové háčky – afro háčky (otevřené), francouzské (na uzavření), různé druhy puzet (pouze s ploškou na nalepení motivu, s lůžkem, s kuličkou,...). Můžeme se setkat i s háčky nebo puzetami vyrobenými z plastu, což slouží jako náhrada kovu pro alergiky.